

GOTICKÁ KULTURA (literatura)

Kultura rozvinutého středověku

13. st. – konec 15. st.

Mgr. Jana Oswaldová

ARCHITEKTURA

- 1.Církevní - znaky
- 2.Světská
 - a)královská a šlechtická
 - b)měšťanská
- 3.Ostatní

Porovnejte znaky architektury

románské

gotické

Poznáte dva nejvýznamnější gotické chrámy v Čechách?

Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře

Chrám sv. Víta na Pražském hradě

1. Církevní architektura

kostely a kláštery

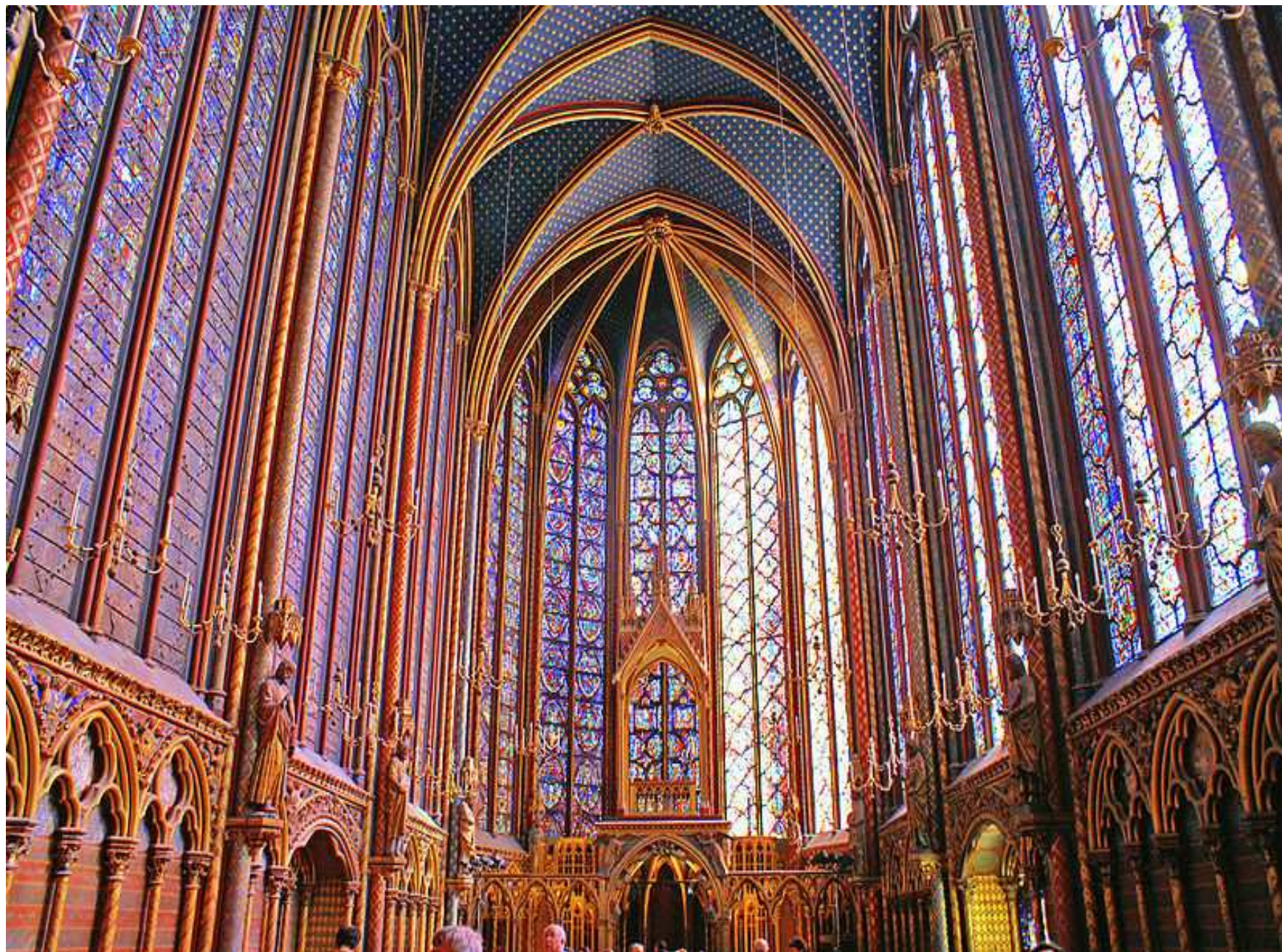
Notre Dame - Paříž

Klášter Porta coeli Tišnov

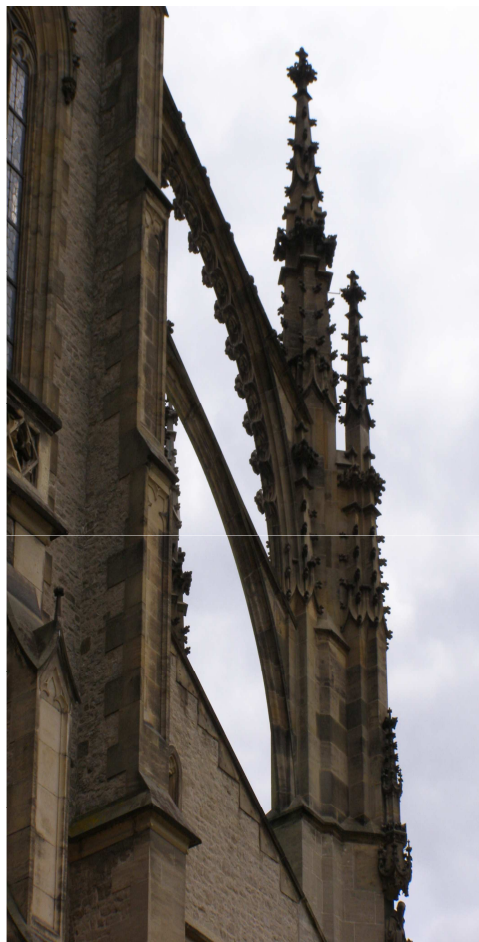

Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře

Sainte chapelle - Paříž

Znaky architektury

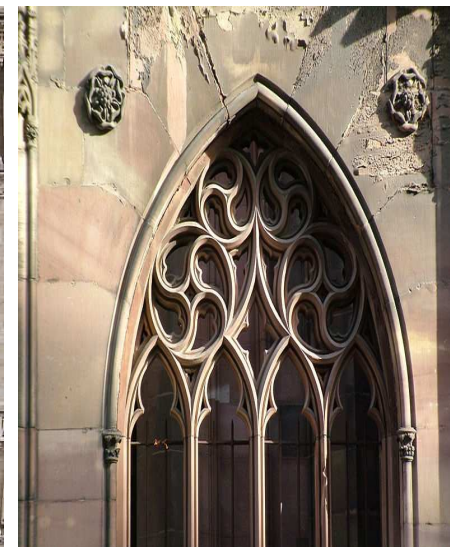
Opěrný systém,
pilíře,
fiály

Křížová žebrová
klenba

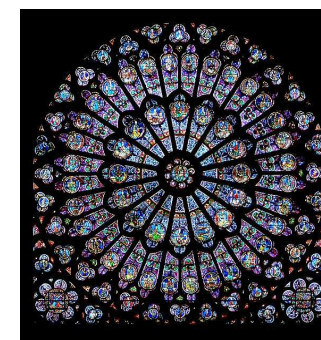
Zdobení portál

Lomený oblouk
s kružbou

Chrliče

Rozeta

Pozdně gotické klenby

Benedikt Ried

Jezdecké schody
Pražský hrad

Vladislavský sál

Chrám sv. Barbory

Znaky církevní architektury

- Princip vertikality (stavby jsou vyšší a štíhlejší)
- Opěrný systém pilířů a oblouk (fiály, chrlice)
- Křížová žebrová klenba (hvězdicová, kroužená, sklípková)
- Okna – lomený oblouk s kružbou, rozety
 - vitráže = barevné skleněné výplně

2.Světská architektura

a) královská a šlechtická – hrady a tvrze

Kost

Bezděz

2. Světská architektura

b) měšťanská – měšťanské domy

Dům U Kamenného zvonu
na Staroměstském náměstí

Kamenný dům v Kutné Hoře

3.Ostatní příklady architektury

Mostecká věž

Karlův most

Kašna Kutná Hora

MALÍŘSTVÍ

- 1.Fresky
- 2.Desková malba – malba na dřevo
- 3.Knižní ilustrace a iluminace

1.Fresky

Smíškovská kaple v Kutné Hoře

Kaple sv. Jana Křtitele v Olomouci

2.Desková malba

Mistr Theodorik

Svatý Jeroným

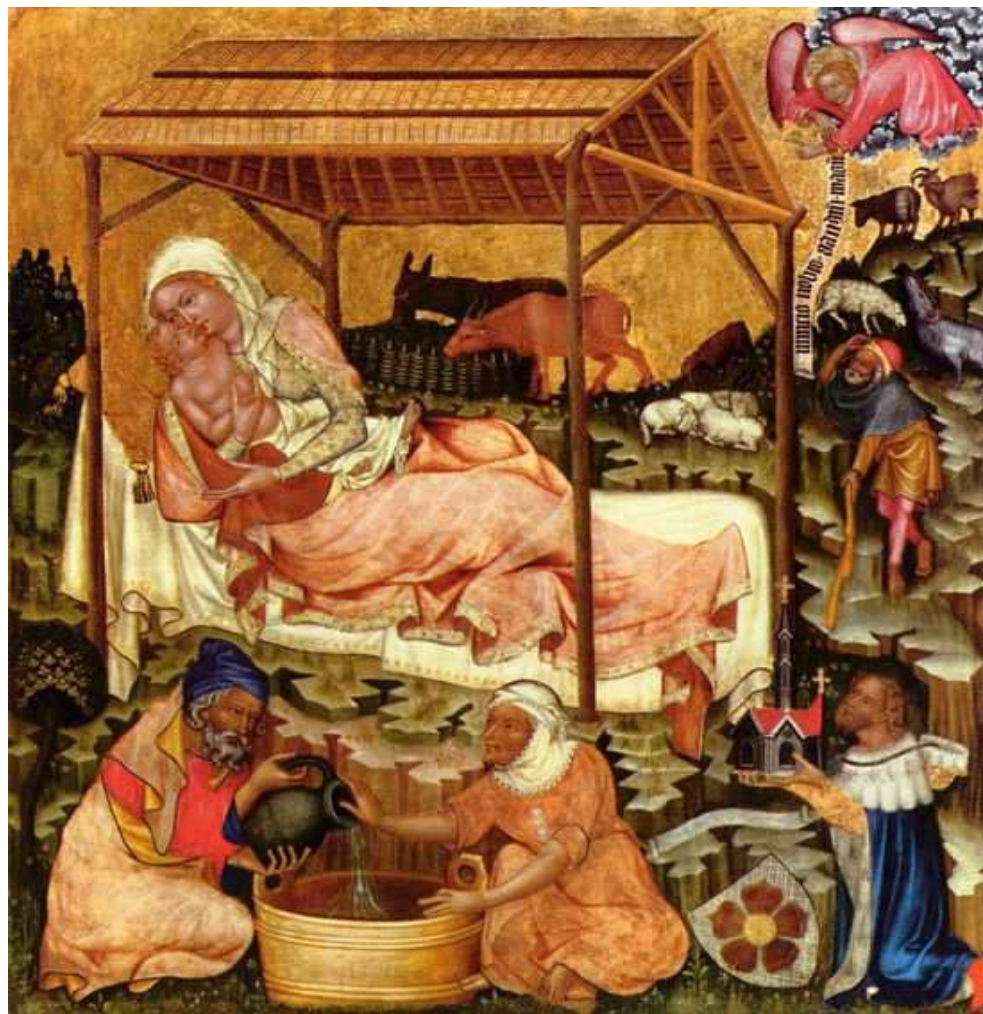
Svatý Vít

2.Desková malba

Mistr Vyšebrodského oltáře

Petr z Rožmberka

Narození

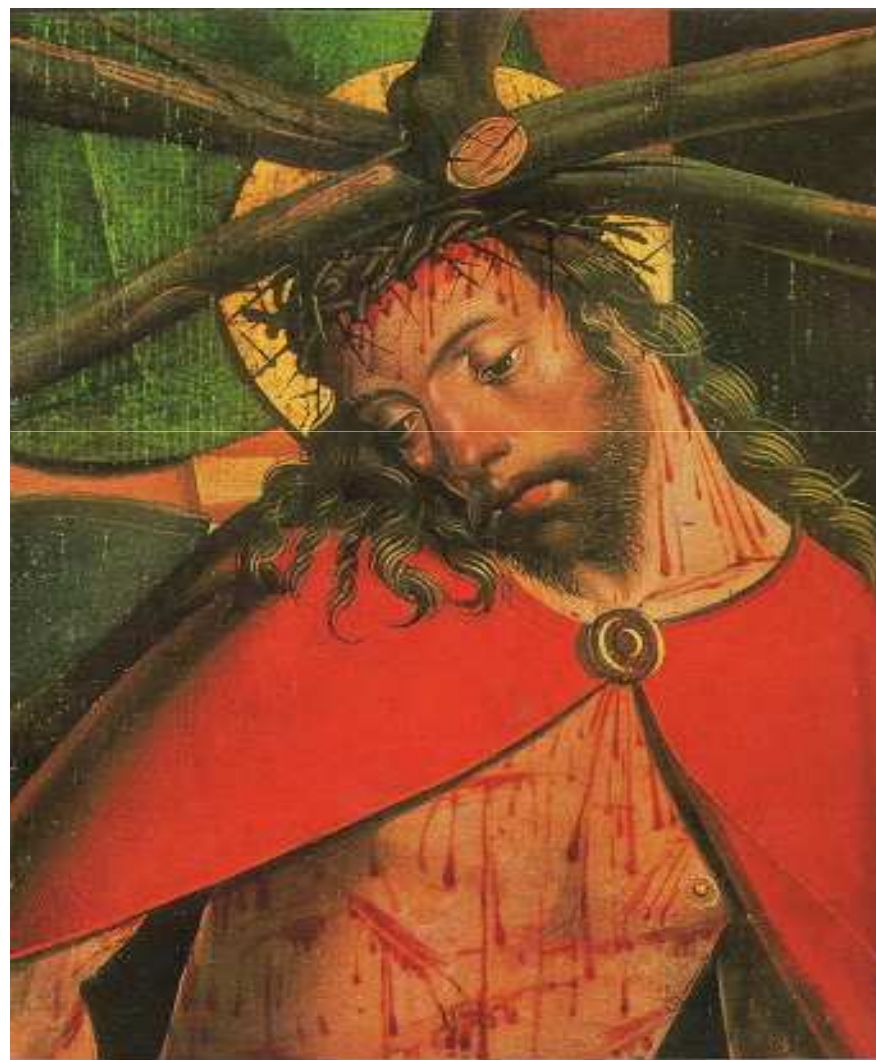
2.Desková malba

Mistr Vyšebrodský

Madona z Veverí

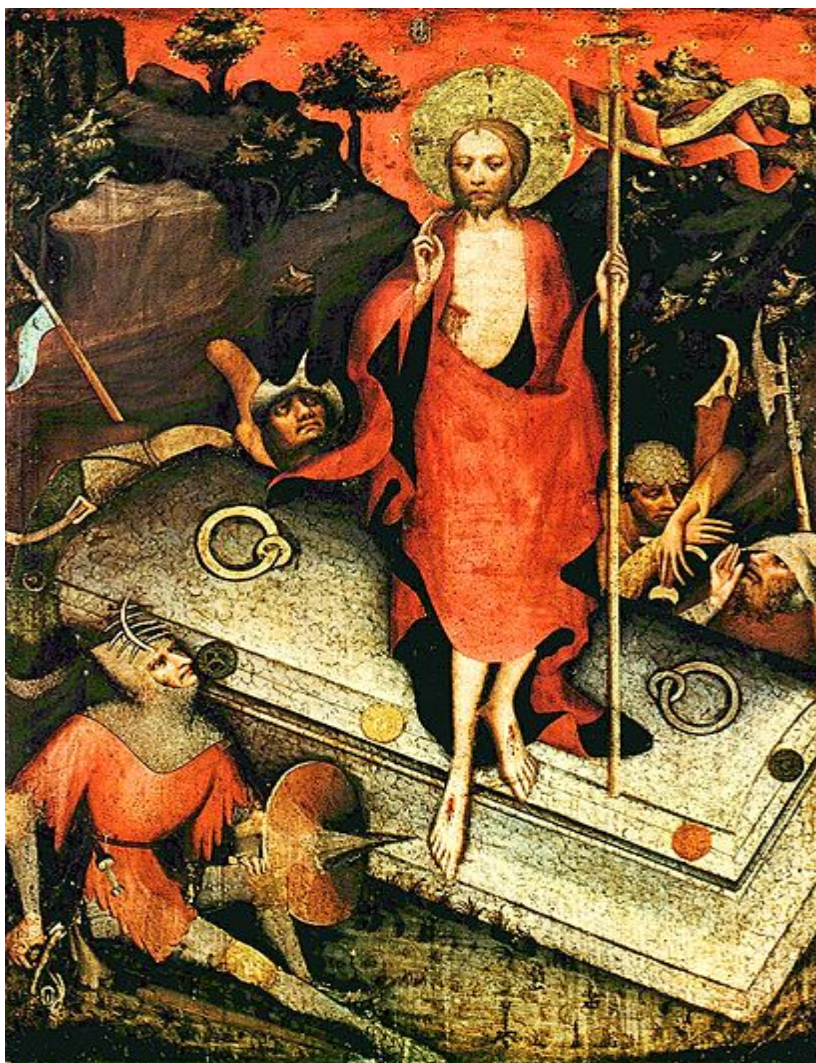
Mistr Litoměřický

Korunování Krista trním

2.Desková malba

Mistr Třeboňského oltáře

Zmrtvýchvstání Krista

Zbraslavská madona

2.Desková malba

Jan van Eyck
Giovanni Nicolao Arnolfini

Královská madona

3. Knižní ilustrace a iluminace

Václav I.
v Gelnhäusenově kodexu

Vídeňská obrázková
kronika

SOCHAŘSTVÍ

- 1.Kamenné portály,sloupy
- 2.Busty významných osobností
- 3.Dřevěné polychromované sochy(madony a piety)
- 4.Oltáře

1. Kamenné portály, sloupy

Portál-katedrála sv. Ondřeje v Bordeaux

Portál-katedrála Strasbourg

2. Busty významných osobností

Petr Parlér

Jan Lucemburský

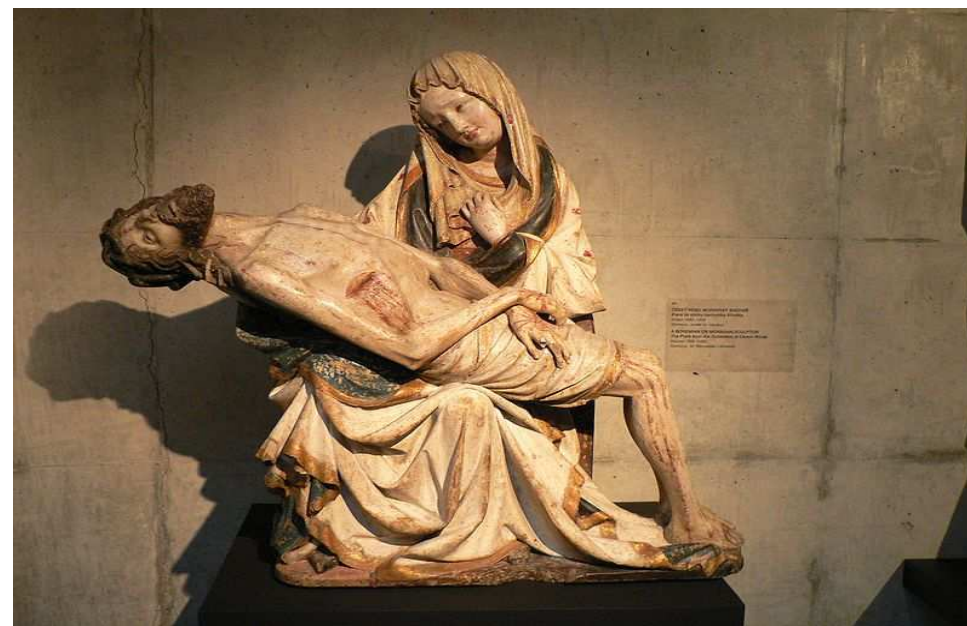

Eliška Přemyslovna

3. Dřevěné polychromované sochy

Andělé

Pieta

4.Oltáře

Oltář z Mariánského kostela v Krakově

HUDBA

Gregoriánský chorál =
vícehlasý mužský sborový zpěv
bez doprovodu nástrojů 📢

Jistebnický kancionál

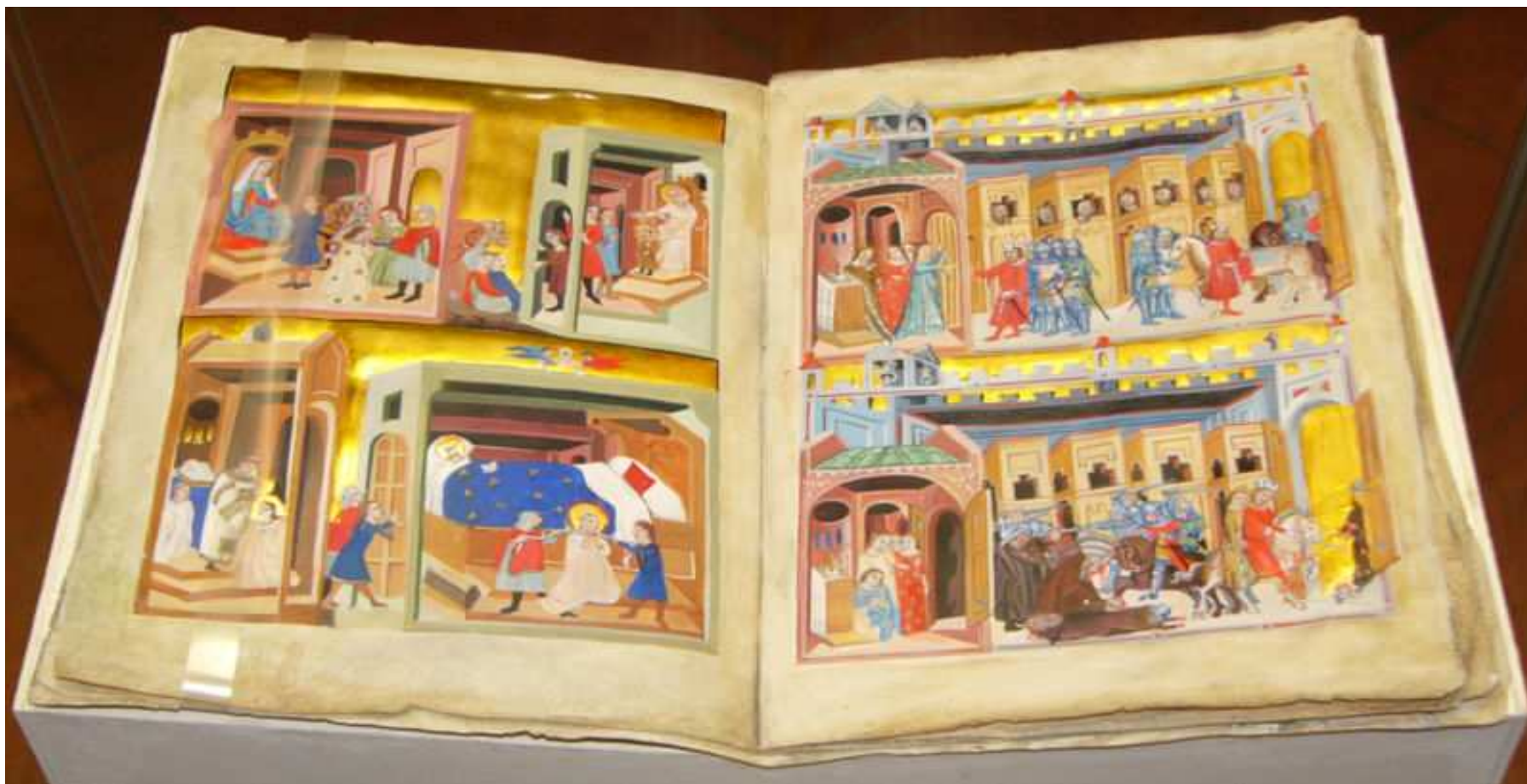

LITERATURA

- rozvíjí se vzdělanost
- 1348 založena Karlova univerzita (4 fakulty)
- vzniká česky psaná literatura
(glosy=vpisy slov na okraji latinského textu,
kterým mniši nerozuměli)
- dochází k laicizaci literatury = zesvětštění
(témata už nejsou jen náboženská,
autoři už nejsou jen kněží)

Dalimilova kronika -14.st.

- 1.česky psaná (? asi šlechticem Jindřichem z Varnsdorfu)
- veršovaná, vlastenecká, velmi oblíbená, ale nepřesná
- od stavění babylonské věže do r. 1314

Vita Caroli

- Vlastní životopis Karla IV.
- část napsal sám-latinsky

**Přečtěte ukázkou a odpovězte na otázky:*

- 1) K jaké události se vztahuje ukázka?
- 2) Po kolika letech se vrátil do Čech?
- 3) O jakých příbuzných se zmiňuje?
- 4) Jaké řeči ovládal?
- 5) Jak vypadalo české království?
- 6) Kde panovník bydlel?

Žákovská poezie

Zanechme učení

O učení nedbejme,	Kdo pořád studuje,	O Vážné se starat věci
příjemné je neznat nic,	věk mu rychle pádí-	pro staré je akorát,
v mládí se jen starejme,	proto bujně laškuje	mladým lidem sluší přeci
kde radosti urvat víc.	rozpuštělé mládí.	neustále laškovat.

Žít jak bozi snažme se,
to je rčení výtečné,
ať nám lásku přinese
zahálení netečné.

Služme jenon svému přání
jak to činí mladíci,
pojdme hledat krásné paní,
dost jich chodí ulicí.

Další česky psaná literatura

- legendy: **Legenda o sv. Kateřině**
Legenda o sv. Prokopu

- milostné písně: **Dřevo se listem odievá***
Stratilať jsem milého

- drama: - náboženské – v kostelech - o Ježíši (Velikonoce)
- později s komickými prvky → proto
z kostelů vykázáno na náměstí
- 1.světské – **Mastičkář** – zesměšňuje léčitele

*

<http://www.youtube.com/watch?v=70WgBmiuUxI>